

Ruslands aggression forener Europa og USA, men hvad med resten af verden?

Spørgsmålet om, hvorvidt Ukraine skal give Rusland indrømmelser for at få fred eller ej, deler verdensopinionen inden FN-afstemning.

JESPER THOBO-CARLSEN

Et år med brutal russisk krig har forøget Vesten og styrket europæernes støtte til Ukraines mål om at genopbygge hele sit territorium og smide de russiske soldater ud.

Det konkluderer tre førende europæiske forskere fra tænketanken European Council on Foreign Relations baseret på meningsmålinger i en række lande verden over.

Blandt de vestlige regeringer er der gradvist opstået mere eller mindre enighed om, at Ukraine er nødt til at seje for at stoppe Putins krig, og befolkningerne har bevæget sig samme vej, viser analysen. I ni EU-lande, hvor meningsmålingerne er foretaget, er der nu flere – 38 procent – der mener, at Ukraine skal genopbygge hele sit territorium, også selv om det forlænger krigen, end der er respondenter – 30 procent – der efterlyser en hurtig fred med ukrainske indrømmelser. I Storbritannien og USA er opbakningen til Ukraines plan større.

I juni 2022 – efter nogle måneders krig – var situationen en anden i Europa. Dengang fandt forskerne i en tidligere analyse, at 35 procent af de adspurgte tilhørte den såkaldte 'fredsgruppe', der ville ofre ukrainsk land for fred hurtigst muligt, mens 'retfærdighedsgruppen', som den dengang blev kaldt, kun udgjorde 22 procent.

Ny FN-resolution

Dengang mente forskerne, at uenighed om endemålet på sigt kunne underminere Vestens bredt forankrede støtte til våbenleverancer og sanktioner. I dag løber den skillelinje mere mellem Vesten og dele af resten af verden, konkluderer de tre forskere. Timothy Garton Ash, Ivan Krastev og Mark Leonard.

»Folk i ikkevestlige lande har derimod

■ En ukrainsk soldat patruljerer i et teater i Mariupol i Ukraine i april 2022.
Foto: Alexander Nemenov/Ritzau Scanpix

en klar præference for, at krigen skal slutte nu – selv hvis det betyder, at Ukraine skal opgive territorium», skriver de i analysen.

I Kina er det ifølge analysen 42 procent, i Tyrkiet 48 procent og i Indien 54 procent.

Netop det spørgsmål vil præge FN's generalforsamling i New York i denne uge, hvor 191 lande skal stemme om en ny resolution. I to omgang har meget store flertal på 141 og 143 lande fordømt Ruslands

uprovokerede angreb og ulovlige forsøg på at anneksere dele af Ukraine.

Den nye resolution handler i højere grad om behovet for fred. Det reflekterer et ønske fra lande fra det, der ofte kaldes 'det globale syd', som Brasilien og Sydafrika, der tidligere har afstået fra at stemme.

Resolutionen kræver ifølge nyhedsmediet Voice of America et »ophør af fjendtligheder og en tilbagetrækning af russiske styrker fra Ukraine inden for det internationale anerkendte grænser«. Det vil også sige Krim-halvøen. Der er ingen tegn på, at Rusland vil være parat til at opgives sin besættelse af dele af Ukraine. Afstemningen vil indikere, hvor stærk den globale alliance mod Ruslands aggression er.

Det har skabt frustrationer i Vesten, at ingen lande i Afrika eller Sydamerika er med i den løse koalition, der har indført sanktioner mod Rusland. Nogle beklager en modvilje til at stå fast på moralske og retlige principper. Andre, som Juan Manuel Santos, der er tidligere præsident i Colombia og vinder af Nobels Fredspris, advarer Vesten mod at fremmedgøre resten af verden, der slås med stigende fødevarerpriser som resultat af krigen.

»Ukraine suger al energien, hvor der lige nu er flere end 100 konflikter i gang i verdens, sagde han for nylig til avisen The New York Times og forudså, at støtten til Ukraine meget vel kan blive mindre med tiden.

Der er mange forskellige grunde til, at ikkevestlige lande holder sig på sidelinjen, og mange af dem har ikke noget med sympati for Vladimir Putin at gøre, konkluderer et hold forskere i en rapport, der blev præsenteret på den årlige sikkerhedskonference i München i sidste uge. Rapporten gengiver meningsmålinger, der viser, at befolkningerne i Brasilien og Sydafrika bestemt ikke ønsker at leve med internationale regler bestemt af Rusland eller Kina. Nogle ikkevestlige lande er optaget af fødevarerkrisen, som typisk rammer dem hårdere end Vesten. Nogle er særbare over for russisk eller kinesisk indflydelse. Nogle ser i krigen et vestligt forsøg på at fastholde en global dominans.

Nogle positionerer sig til en forventet ny verdensorden, som enten ventes domineret af en kommende supermagtskonflikt mellem USA og Kina, eller ventes at blive uden nogle klare hegemonier.

»Mange af de her lande har gradvist mistet tillid til det internationale systems legitimitet og fairness», skriver forskerne og anbefaler de liberale demokratier at bruge dette skelsættende øjeblik til at gentænke det liberale, regelbaserede globale system på en måde, der giver alle.

Vestens stemme bliver mindre

De tre forskere fra European Council on Foreign Relations peger på et paradoks. Den forstærkede enighed og oplevelse af et fælles mål mellem USA og Europa kommer samtidig med, at Vestens stemme i verden bliver mindre. Også efter en ukrainsk sejr kommer Vesten til at være en pol i en multipolær verden med fjendtlige diktaturer som Kina og Rusland, men også med uafhængige store magter som Indien og Tyrkiet. Forskerne anbefaler Vesten at behandle dem og andre som suveræne aktører i en ny verdensorden fremfor at forsøge at presse dem over på den rigtige side af historien.

De seneste dage har USA's præsident, Joe Biden, og Ruslands præsident, Vladimir Putin, holdt hver deres tale. Putin påstod, at Vesten startede krigen, og at Rusland bruger magt for at stoppe den.

Biden sagde, at Putin troede, at »autokrater som ham selv var hårde, og demokratiske ledere var bløde«. Men så mødte han jernviljen hos Amerika og lande verden over, der nægter at acceptere en verden regeret af frygt og magt.

Tillegget Timothy Garton Ash, Ivan Krastev og Mark Leonard kommer den største trussel mod Vestens enighed nu fra USA:

»En mulig sejr for Donald Trump ved præsidentvalget i 2024 kan blive en større trussel mod vestlig enighed end noget, Rusland indtil videre har præsteret.

jesper.thobo-carlsen@polit.dk

Obama-rådgiver: Vi er tilbage i en slags kold stormagtskrig

Krigen i Ukraine har fået samlet den vestlige alliance forud for en uundgåelig kold krig mod et blomstrende Kina, mener den amerikanske professor Charles Kupchan, der har været med til at forme USA's udenrigs- og sikkerhedspolitik under flere præsidenter.

PHILIP FLORES
USA-KORRESPONDENT,
SAN DIEGO

Den russiske invasion af Ukraine har ikke alene fremskyndet begyndelsen på en ny og uundgåelig kold krig mellem USA og Kina – den har også tvunget en lang række lande til at vælge side, og det er ikke så dumt endda i et amerikansk perspektiv.

Sådan lyder analysen fra professor ved Georgetown University Charles Kupchan, der sad i USA's Nationale Sikkerhedsråd under både præsident Barack Obama og præsident Bill Clinton.

»Vi har igen fået et globalt landskab, der lider under militariseret rivalisering. Vi er tilbage i en slags kold krig og kan begynde at se konturne af en verden med to blokke med de liberale demokratier på den ene side og Rusland og Kina på den anden», siger han.

Charles Kupchan mener ikke, at krigen i Ukraine fundamentalt har forandret

verden, men accelereret en forventet udvikling.

»Vi vidste, at efterhånden som det globale system blev mere decentraliseret, ville det sandsynligvis vække stormagtskonkurrencen, og Ruslands invasion af Ukraine har fremskyndet denne nye verdens ankomst. Krigen har intensiveret konkurrencen mellem USA og Kina og mellem Europa og Kina.

Uanset, hvad der sker på slagmarken i Ukraine, så kan man derfor også allerede tale om, at krigen har vindere og tabere i et globalt, magtpolitisk perspektiv.

Her er Charles Kupchans vurdering af krigen betydning for de mest centrale aktører.

Rusland har begået en fejl

»Det er en krig, der, når vi ser den i bakspejlet, vil blive opfattet som en afgørende strategisk fejlskæppe af russerne. Vi ved ikke, hvordan denne krig vil ende, men jeg tror, det er sikkert at sige, at Rusland har tabt Ukraine. Selv hvis de er i stand til at gennemføre en offensiv, vil de aldrig være i stand til at reintegrere Ukraine i en slags indflydelsesfælle efter at have fremmedgjort 99 procent af befolkningen i landet.

»Dette er ikke Ruslands fineste øjeblik, og selv om mange lande ikke håndhæver sanktioner mod Rusland, så er alle enige om, at det her var en overmodig aggressionshandling, og Rusland har fået gevaldige tæsk i den globale opinionsdomstol. Det skyldes, at næsten alle lande rundt om i verden ønsker en ukuelig suverænitets og territorial integritet.

»Jeg tror, at Putin vil forblive ved magten, men krigen gør Rusland til en form for datterselskab til Kina. De bliver stadig mere afhængige af Kina strategisk, økonomisk og diplomatisk, og det er ikke en fornemmelse, folk bryder sig om i Rusland. Ud over at Rusland oplever anomi og demografisk tilbagegang, så oplever

■ Charles Kupchan mener, at krigen i Ukraine har sendt verden på vej mod en slags kold krig, der vil udspille sig mellem liberale demokratier på den ene side og Rusland og Kina på den anden side. Arkivfoto: Carolyn Kaster/Ritzau Scanpix

Rusland også mere politisk uenighed, end Putin nogensinde har stået over for.

Kina oplever sig mere isoleret

»Selv om Kina ikke leverer våben til Rusland og ikke åbent overtræder sanktionerne mod Rusland, så bruger Kina situationen til at knytte Rusland tættere til sig selv, og for Kinas vedkommende tror jeg på sin vis, at de er tilfredse med både den øgede russiske afhængighed og det amerikanske og europæiske fokus på Rusland i stedet for Kina.

»På den anden side tror jeg, at Kina op-

lever sig som mere isoleret, og det er ikke kun på grund af Ukraine, men også på grund af Kina. Vi har eksempelvis set USA flytte produktionen af halvledere hjem, og vi skal huske på, at Kina har rejst sig på baggrund af økonomisk og geopolitisk stabilitet. Krigen og pandemien underminerer begge dele.

»Jeg mener også, at det er et ædruelig-gørende øjeblik for Kina i den forstand, at det gør et angreb på Taiwan eller andre aggressioner mod vestlige allierede mindre aktuelle, fordi de har set, hvad der er sket med Rusland, og fordi det bestemt ikke er en vej, de ønsker at betrede.

Stærkere bånd over Atlanten
»USA har længe lænet sig ind i en øget konkurrence med Kina, men også forsøgt at begrænse omkostningerne. Det er en hård nød at knække, men accelerationen af den her kolde krig har fordele for USA i den forstand, at den har taget det transatlantiske samarbejde til helt nye højder, ligesom USA's forhold til allierede i Asien er styrket.

»Den amerikansk-ledede demokratiske verden har reageret kraftfuldt, og krigen har ændret hele den vestlige verdens udenrigspolitik på en måde, der favoriserer USA's ønske om en mere strategisk konkurrence med Kina. Den var der allerede før, men den instinktive politiske bestrebelse på at skubbe tilbage mod Kina er blevet stærkere nu, fordi vi er tilbage i krigen verdens.

»Jeg er overrasket over, at Europa har været så beslutsomt og stabilt. Havde vi haft denne samtale for seks måneder siden, ville jeg have sagt, at enigheden i februar 2023 ville være brudt sammen, fordi vinteren var kommet, fordi gaspriserne ville være høje, fordi inflationen ville være løbet løbsk, fordi flytningstremmen fra Ukraine ville fortsætte, og europæerne ville lide af Ukraine-træthed. Men det er ikke sket endnu.

De fleste lande står udenfor

Mens Charles Kupchan altså allerede mener, at man kan tale om, at Ukraine-krigen har skubbet til de globale magtbalancer, så kalder han det udslag at spå om udfaldet af den nye kolde krig allerede nu, fordi han ser den som mere kompleks, end da USA og Vesteuropa stod over for Sovjetunionen og de kommunistiske lande i Østeuropa.

»I en ny kold krig vil der hverken være nogen dominerende stormagt eller en dominerende opfattelse af en verdensorden. Den globale magtbalance vil bevæge sig mod øst, men de fleste lande rundt om i verden vil holde deres muligheder åbne ved at sidde på muren mellem de to blokke, om man så må sige», siger Charles Kupchan.

»Verdens største demokrati, Indien, er jo et godt eksempel. De har et stærkt partnerskab med USA, men de står ikke op imod Rusland, og noget lignende kan man se om Indonesien, Brasilien, Sydafrika og Israel og mange andre. På glo-

BLÅ BOG

Charles Kupchan

Professor i international politik ved Georgetown University i USA.

Særlig udenrigspolitisk rådgiver, chef for den europapolitiske enhed i Det Hvide Hus og medlem af USA's Nationale Sikkerhedsråd under præsident Obama og præsident Clinton.

Mangeårig medarbejder i det amerikanske udenrigsministerium.

Forfatter til en lang række bøger om global sikkerhedspolitik, herunder 'No One's World', 'How Enemies Become Friends' og 'The End of the American Era'.

balt plan bliver det mere multipolært end bipolar.

USA vil heller ikke være i stand til totalt at bryde båndene til Kina i en verden, der er meget mere indbyrdes afhængig om alt fra klimakampen til regulering af cybersfæren og den globale sundhedssituation, mener han, og så er der i Kupchans øjne en helt afgørende forskel mellem den gamle og den nye kolde krig.

»Kineserne udgør en formidabel konkurrent, sammenlignet med Sovjetunionen. Kina vil være en fuldtønt supermagt med en højteknologisk sektor i verdensklasse, risikofyldig kapital og en konkurrencefyldt økonomi, som vi ikke så i Sovjetunionen. Jeg mener, at USA for første gang står over for en ægte jævnbyrdig konkurrent».

philip.flores@polit.dk